

УДК 811. 161. 2-367. 625

АКЦЕНТУАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАТИВІВ ІЗ СЕМАНТИКОЮ ОДНОРАЗОВОСТІ В ПІВДЕННО-ЗАХІДНИХ ГОВОРАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ІВАНОЧКО К. М.

кандидат філологічних наук, доцент

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Ivanochko.kostyantyn@gmail.com

У статті проаналізовано специфіку наголошування дієслів сьомого структурного класу із семантикою одноразовості, простежено закоріненість їхньої акцентуації в пізньопраслов'янські баритоновану й окситоновану акцентні парадигми, виявлено наголосові відмінності в досліджуваному наріччі і варіантах літературної мови. З'ясовано, що більшість зазначених вербативів належить до дериваційних набутків власне української мови, коренева акцентуація яких спричинена наголосовою аналогією до дериватів зазначених парадигм. Зміщення наголосу з кореня на суфікс класу основи в інфінітиві й, рідше, на флексії в презенсі в групі аналізованих вербативів умотивовано низкою чинників: ритмічною організацією пісенних текстів, наголосовою специфікою лемківських говорів, технічним упущенням укладачів відповідних лексикографічних джерел і функційним навантаженням наголосу. Обґрунтовано суфіксально-флексійну акцентуацію частини означених дієслів у південно-східному варіанті української літературної мови та в сучасній українській впливом лексикографічної традиції російської мови.

Ключові слова: південно-західні говори, коренева акцентуація, пізньопраслов'янські акцентні парадигми, наголосова аналогія.

ACCENTUATIONAL PECULIARITIES OF VERBATIVES WITH DISPOSABLE SEMANTICS IN THE SOUTH-WESTERN PATOIS OF UKRAINIAN LANGUAGE

IVANOCHKO Kostyantyn Mykolayovych

Candidate of Philology, Associate Professor
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Ivanochko.kostyantyn@gmail.com

Introduction. The paper focuses on the accentual specifics of the VIIth Structural Class verbs with disposable semantics in the south-western patois in correlation with those in late pre-Slavic language community and Ukrainian literary language.

Purpose. The paper aims at tracing back the process of root accentuation formation in the verbs under investigation, finding their stress tendencies; defining the role and place of the patois in the process of establishing accent norms in variants of the Ukrainian literary language, and thus in present day Ukrainian language; explaining the causes of stress incompatibility of the verbatives in the patois under analysis as well as in south-western variants of the literary language and present day literary Ukrainian.

Methods. To achieve the aim of the work the following methods of investigation have been applied: comparative-historic and that of internal reconstruction, inductive and deductive, synchronic and diachronic.

Results. It has been revealed that the process derivatives, performing as the bearers of process semantics of influence on the object (subject) and movement in space, mainly accompanied by sound, are characterized by usage and derivation productivity, completeness of the grammatical paradigm, perfective aspect grammeme, morphological, phonetical and stress variance with the root one prevailing. It has also been found out that the majority of the verbatives

belong to the derivative possessions of the Ukrainian language proper, root accentuation of which having been caused by the analogy to the derivatives of the mentioned paradigms. The stress shift from the root to the stem class suffix in the infinitive, and more rarely to the flexion in presence in the group of the verbative analyzed are motivated by rhythmic organizing of song lyrics, stress specifics of Lemcovian dialects, technical omissions of the compilers of the corresponding lexicographic sources and functional load of the stress.

Conclusion. The sporadicity of variance accentuation (root and suffix-flexional) of some verbs is motivated by crossing two (South-western and South-eastern) stress tendencies of the Ukrainian language. Suffix-flexional accentuation of the part of the defined derivatives in south-eastern variant of the Ukrainian literary language and present day Ukrainian is explained by the influence of the Russian language lexicographic tradition.

Key words: south-western patois, root accentuation, late pre-Slavic accent paradigm, stress analogy, disposable semantics.

Формулювання проблеми та обґрунтування актуальності її розв'язання. В українській мові функціонує значний пласт дієслів сьомого структурного класу, які характеризуються семантикою процесуальності й стану та кореневою чи суфіксально-флексійною акцентуацією. Зазначені вербативи в південно-західному наріччі, репрезентуючи широкий ареал (буковинсько-наддністрянська, карпатська, спорадично – подільсько-волинська групи говорів), становлять питому складову його лексико-граматичної системи (майже 150). Однак лише частина з них, незважаючи на автохтонність, виявляє закоріненість у пізньопраслов'янські акцентні парадигми, з домінуванням дериватів баритонованої парадигми (Скляренко, 2017, с. 300). Досліджувані дієслова є носіями семантики впливу на об'єкт, переміщення в просторі чи стану, характеризуються продуктивністю деривації, репрезентують повноту граматичної парадигми, морфологічну, фонетичну й наголосову (при перевазі кореневої) варіантність. Для процесуальних дієслів із семантикою впливу на об'єкт (суб'єкт) чи переміщення, у тому числі й відвігукових (звуконаслідувальних), властива грамема доконаного виду (при одноразовості процесу), а для дериватів із семантикою стану – недоконаного.

Більшість діалектних вербативів з результативною грамемою, співвідносячись з однокореновими дериватами третього, восьмого й одинадцятого структурних класів, зазнали вномованості у варіантах української літературної мови. Префіксовані похідні корелюють з кореневим наголошуванням їхніх мотивувальних дериватів. Натомість у п.-с.в.у.л.м. і в.у.л.м.п.у., а отже – і в с.у.л.м. вони засвідчують тенденцію до усталення суфіксально-флексійного наголошування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дієслова зазначеної структури були предметом акцентуаційних студій, що здійснювалися в діахронному й синхронному аспектах. Так, В. Скляренко (2017), досліджуючи історію українського наголосу, зазначив, що “в пізньопраслов'янській мові дієсловам на -nqtі, -něть були властиві три акцентні парадигми – баритонована, окситонована й рухома” (с. 298). Вербативи колишньої баритонованої а.п. в українській мові в усій граматичній парадигмі зазвичай зберігають первісний кореневий наголос (с. 300-310). Окситоновані ж дієслова в інфінітивній формі “в переважній більшості випадків зберігають ... первісний суфіксальний наголос” (с. 310). А в презенсі (у різних говорах) вони репрезентують трояку акцентуацію: 1) наголошеність флексії в першій особі однини й кореня – у всіх інших; 2) наголошеність кореня у всіх формах; 3) наголошеність флексій у всіх формах (с. 313). Дієслова колишньої рухомої а.п. відзначаються послідовністю збереження первісної суфіксальної акцентуації. У презенсі (у різних говорах) вони виявляють двояке наголошування: 1) наголошеність флексій у всіх формах (при акцентуації другого голосного двоскладової морфемі); 2) колонне флективне усіх форм (при наголошеності першого голосного двоскладової морфемі) (с. 323).

В. Винницький (2002), аналізуючи акцентуаційні особливості дієслів кореневого акцентного типу в сучасній українській літературній мові, зазначив, що утворення вказаної структури характеризуються одновидовістю семантики – значенням недоконаного, крім

дієслів з односкладовою основою, або доконаного виду. Відвигукові (звуконаслідувальні) деривати засвідчують збереження наголошування мотивувальних основ (*буцнути, гепнути, мекнути, ойкнути*). Частина з них репрезентує варіантність акцентуації, з превалюванням кореневої (*дзьобнути і дзьобнути, хлюпнути і хлюпнути*) (с. 353-354).

Однак системний аналіз наголосових особливостей дієслів означеного структурного класу в південно-західному наріччі української мови залишився на периферії акцентологічних студій, при обширі ілюстративного матеріалу в монографії В. Складенка (2017). До нез'ясованих належать і причини їхнього варіантного наголошування в досліджуваних говорах, а також їхня наголосова неспіввіднесеність у г.в.у.л.м. і у в.у.л.м.п.у. та п.-с.в.у.л.м., а отже – і в с.у.л.м., як і унормованість суфіксально-флексійного типу акцентуації в значній частині із них у п.-с.в.у.л.м. та с.у.л.м., що увиразнило **актуальність** проблеми.

Матеріалом для роботи послужили суфіксальні вербативи сьомого структурного класу (із суфіксом *-ну-*), у тому числі їх похідні, кореневої акцентуації, дібрані з лексикографічних джерел південно-західного наріччя, російської мови, варіантів літературної мови й сучасної української літературної. Предмет дослідження – акцентуаційні процеси в структурі кореневого акцентного типу дієслів з результативною граемою. **Мета** – проаналізувати акцентуаційні особливості процесуальних вербативів із семантикою одноразовості в південно-західному наріччі української мови у співвіднесенні з їхніми наголосовими особливостями в пізньопраслов'янській мовній спільноті та всіх варіантах української літературної мови. Це вмотивовує розв'язання таких **завдань**: простежити закоріненість акцентуації аналізованих дієслів у пізньопраслов'янські акцентні парадигми, виявити їхні наголосові відмінності в досліджуваних говорах і варіантах літературної мови, а отже – і в сучасній українській літературній мові; пояснити причини таких відмінностей; проаналізувати наголосові процеси у співвіднесенні із семантико-граматичними, дериваційними й фонетичними особливостями; потвердити усталеність суфіксально-флексійної акцентуації аналізованих дериватів у п.-с.в.у.л.м., в.у.л.м.п.у., а отже – і в с.у.л.м. естралінгвальними чинниками (переважно впливом лексикографічної традиції російської мови).

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість дієслів аналізованого типу в структурі кореневого акцентного типу становлять процесуальні дієслова із семантикою одноразовості (105). Вони характеризуються продуктивністю вжитку в локальних говірках (при широті ареалу), закоріненістю мотивувальних дериватів у праслов'янську мовну спільноту, полісемантичністю структури, (переважно) семантикою впливу на об'єкт (суб'єкт) чи переміщення в просторі, супроводжуваної звуковиявом, і кореневим наголошуванням, що виводиться з пізньопраслов'янських баритонованої й окситонованої акцентних парадигм. Частина дієслів означеної структури в окремих говірках зазнає зміщення наголосу з кореня на суфікс класу основи в інфінітиві і флексії в презенсі: *бавхнути* 'сильно вдарити' (б.г.), *бевхнути* 'сильно вдарити'; 'впасти' (с.л.г.), *бехнути* 'впасти'; 'вдарити' (л.г.г., с.л.м.г.), *перебздікнути* 'перекинути' (л.н.г.), *бобкнути* 'сказати дурницю' (л.с.н.г.), *бобтнути* 'вдарити, кинути' (б.г.), *бобцнути* 'знацька впасти' (л.с.зг.г.), *бойкнути* 'вдарити' (б.г.), *брикнути* 'впасти, перекинутися' (л.с.п.г.г., с.цб.г.), *брязнути* 'вдарити' (б.г.), *буркнути* 'сказати невиразно' (л.с.н.г.), *вергнути* 'кинути' (б.г.), *підвергли* 'підкинули' (л.г.г.); *вискнути* 'писнути' (л.с.м.г.), *вівкнути* 'крикнути пронизливо'; (л.с.м.г.), *виукнути* (с.цб.г.); *гепнутися* 'утративши рівновагу, завалитися, перекинутися на землю, що є наслідком сильного удару з можливими травмами; дуже вдаритися' (с.цб.г.); *гівкнути* 'спонукати волів до заднього ходу' (л.с.м.г.), *гьмкнути* 'хмикнути' (л.с.м.г.), *гьркнути* 'крикнути' (л.с.м.г.), *гліпнути* 'глянути' (л.с.м.г.), *глянеш* 'глянути' (л.н.г., с.надс.г.), *гойкнути* 'крикнути' (л.с.м.г.), *гопнути* 'впасти' (л.г.г., б.г.), *гримнути* 'грюкнути' (л.с.м.г.), *грянути* 'впасти, вдарити' (б.г., г.г.), *гукне* 'крикнути' (л.н.г.), *гупнути* 'тупнути' (л.н.г.), *гуркнути*¹ 'видати загрозливі звуки (про свиню, кабана)' і *гуркнути*² 'вилити одним махом велику кількість води' (л.с.м.г.), *гьгнути* 'вдарити, копнути' (л.с.м.г.), *гльовцнути* 'проскочити одним махом (про їжу, який-небудь предмет)' (л.с.м.г.), *дзвенкнути* 'дзенькнути, дзвякнути' (с.л.г.), *дзьобнути* 'клоннути дзьобом' (л.с.м.г.),

дзв'юнути 'цюпнути (сокирою)' (л.с.м.г.), *дзв'якнути* 'подати голос (про тварину, птаха)' (с.цб.г.), *подінути(с'а)* (б.г.), *дрол'нути* 'штовхнути' (л.сх.б.г.), *дріснути* 'видавати під напором дрібними порціями яку-небудь рідку масу' (л.с.м.г.), *дупнути* 'стукнути' (б.г.), *дуркнути* 'стукнути, грюкнути' (л.с.м.г.), *дюгнути* 'різко вдарити' (л.с.м.г.), [*d'owynuti*] 'висмикнути' (л.с.схб.г.), *ужагнути* 'сильно вдарити' (г.г.); *кинути* 'кинути' (л.н.г.), *перек'инути* 'дещо з'їсти, перекусити' (б.г.), *але: кинути, -ну, -неш* 'хитнути'; 'ворухнути'; 'торкнутися' (л.с.м.г.), *ск'инути* 'народити мертвим теля, лоша (про корову, кобилу)' (л.пнн.г.), *покинути* 'залишити' (под.); *киркнули* 'покликати' (л.г.г.), 'негативно висловитися' (л.с.м.г.), *кыхнути* 'чихнути' (л.с.м.г.), *к'ицнути* 'раптово померти; впасти' (л.с.зг.г.), *к'иц'нути* 'кинути' (л.с.м.г.), *кицнути* 'ударити рогами, головою (про корову, теля)' (с.цб.г.), *перекіцнутиси* 'перекинутися; перевернутись через голову' (г.г., с.цб.г.); *к'лепнути* 'вдарити молотком по лезу коси для вирівняння' (л.с.м.г.), *кликнуу* 'прикликати' (л.н.г.), *клопнути* 'постукати в двері, просячи дозволу зайти' (л.с.м.г.), *клякнути* 'стати на колінна' (с.цб.г., л.н.г.), *ковкнути* 'ковтнути, лигнути' (л.н.г.), *ковтнути* 'стукнути' (л.с.м.г.), *крикнула* 'дуже голосно щось сказати' (л.н.г.), *крикнули* 'заволати' (л.н.г.), *кукнути* 'кукнути' (л.н.г.), *лапнула* 'схопити' (г.г.), *лапнути* 'спіймати, зловити'; 'зачепитися' (б.г.); *лив(к)нути* 'линути (про дощ)'; 'хлепнути' (г.г.); *ліпнути* 'проковтнути' (с.цб.г.), *липнути* 'ковтнути' (л.пнд.г.), *але: ликнуте* 'ковтнути' (зв.г.); *лопнути* 'видати звук 'лоп!' при падінні в рідину'; 'говорити незв'язно, окремими словами' (л.с.м.г.), *лупнути* 'ударити'; 'стукнути' (л.с.м.г.), *луснути* 'ударити'; 'тріснути' (л.с.м.г.), *облєгнути* 'захворіти' (г.г.), *льопнути* 'сказати щось недоречне' (г.г.), 'бризнути грязюкою' (л.с.м.г.), *морснути* 'вдарити' (г.г.), *па(о)хнути(си)* 'ударити(ся)'; 'упасти' (г.г.), *пахнут* 'вирватися, втекти' (л.г.г.), *похнути* 'розірватися, вистрілити' (л.г.г.); *пирхнути* 'пурхнути'; 'щезнути' (б.г.), *писне* 'видати писк' (л.н.г.), *сплакнуу* 'трохи поплакати' (л.н.г.), *плеснутися* 'багато зробити' (с.цб.г.), *плюнути* 'викинути, виштовхнути з рота мокротиння, слину і т. ін.'; 'увігнати цапину в колоду' (с.цб.г.), *праснути* 'ударити плазом', 'ляснути', 'тріснути' (с.л.г.), *пукнути* 'тріснути' (б.г.), 'тріснути, розколотися' (л.с.м.г.), 'загинутися' (л.г.г.); *свисни* 'утворити свист' (л.н.г.), *селєпнути* 'впасти з шумом' (л.н.г.), *сяснути* 'вдарити батогом' (л.н.г.), *торгнула* 'дергнути' (л.г.г.), *торкнемо ся* 'штовхнути' (л.н.г.), *траснути* 'видати лункі звуки, ударяючи' (л.н.г.), 'ударити (про грім)' (б.г.), *тріснути* 'луснути, вдарити' (б.г.), 'раптово впасти' (л.г.г.), *тріснути* 'штовхнути' (л.схб.г.), *тупну* 'стукнути ногою' (л.н.г.), *факнути* 'війнути, дмухнути' (г.г.), *фікнути* 'прикрикнути (по-особливому) на овець' (л.сб.г.), 'уриwachасто свиснути' (л.с.м.г.), *халпнути* 'взяти, зачепити, схопити' (б.г.), 'ухопити щось, випередивши інших' (л.с.м.г.), *хлюпне* 'видати характерні звуки' (л.н.г.), *хл'уснути* 'ляснути' (б.г.), *(по)схоу'знути'сі* 'послизнутися' (л.г.г., б.г.), *цапнути* 'схопити' (г.г.), *цвігне* 'вдарити' (л.г.г.), *цоркнути* 'грюкнути, утворити уриwachасті звуки внаслідок зіткнення твердих предметів' (бук.), 'стукнути' (л.с.м.г.), *цяпнути* 'к'рапнути' (б.г.), 'впасти повільно (про рідину)' (л.с.м.г.), *шарнути* 'вдарити' (б.г., л.с.пг.г.), *але шарнути* 'черкнути, врізати' (бук.), *шибнути* 'кинути' (л.с.м.г.), *пошибнути* 'відрахувати (витрати)' (б.г.), *шкробнути* 'міцно вдарити (каменем)' (л.пнн.г.), 'дряпнути' (л.с.зг.г.), *шмигну* 'швидко побігти' (л.н.г.), *штуркнуу* 'відкинути' (л.н.г.), *штругнути* 'штурхнути' (л.с.м.г.), *цикнути* 'ікнути' (л.с.м.г.), *цик(н)(х)овзнути* 'зіскочити, ступити мимо'; 'вислизнути з рук' (г.г.).

Попри автохтонність основ зазначених вербативів, лише невелика частина з них вирізняється закоріненістю в праслов'янські акцентні парадигми:

– баритоновану: *вергнути* (< *v̄gr`gnuti`*v̄gr`gnetь (а.п.а.) (Скл., с. 300), *глянути* (< \*gl'ednōti`*gl'ednetь (а.п.а.) (Скл., с. 300), *плюнути* (< *pj'unōti`\*pj'inetь (а.п.а.) (Скл., с. 300), *розпукнес'а* (< \*p'ōknōti`*p'ōknetь (а.п.а.) (Скл., с. 300);

– окситоновану: *дихнути* (< *d̄xnp`ti`*d̄xnetь (а.п.б.) (Скл., с. 300), *крикнути* (< *kr̄iknō`ti`*kr̄iknetь (а.п.б.) (Скл., с. 300), *халпнути* (< *x̄āpnō`ti`*x̄āpnetь (а.п.б.) (Скл., с. 300).

У досліджуваному наріччі, почасти у варіантах літературної мови, засвідчено групу суфіксальних вербативів (33), як і префіксованих їхніх дериватів, що репрезентують зміщення наголосу з кореня на суфікс класу основи в інфінітиві чи на флексії в презенсі і (рідко) варіантність акцентуації, що вмотивовується:

– версифікаційними чинниками (при належності їх до колишньої баритонованої чи окситонованої акцентних парадигм, як і акцентній варіантності першого з них у російській мові): *gl'ɛdnɔti *gl'ɛdnetʲ (а.п.а.) (Скл., с. 300); *глянеш* 'глянути' (ГБ, с. 230), *глянуу* (ГБ, с. 94), *оглянути* 'оглянути': *Оглянути свою мамунейку...* (ГБ, с. 223), *оглянуу* ся (ГБ, с. 98), *не^ре^гл'анути* 'переглянути' < *глянути* (УГПЗН, с. 15), *переглянуу* 'дивитися' (ГБ, с. 105), *поглєне* 'подивитися' (ГБ, с. 127), *поглянула*: *Ой як разом щось здуднїло, я ся поглянула, Як єм чудо побачила, аж єм ся забїла* (ГБ, с. 246); *глянути* / *гляти* (Жел., с. 145) < *глянуть* і *глянуть* / *глядать*, црк., зах., пвн. і *глядать*, тамб., *глядывать* 'глянути, подивитися, скерувати погляд, пригланутися, поглянути' (Даль, I, с. 359), *глянути* 'глянути, поглянути, поглядіти' (Гр., I, с. 292), *глянути* (Гол., с. 77), *глянути* / *глядіти* 1 'дивитися' (СУМ, II, с. 91); *плюнути* 'плюнути': *Ой не ябка вкусітойки, на зємлю плюнути, Не мене то зрадітойки, потім покинути* (ГБ, с. 234) < *pj'unɔti *pj'unetʲ (а.п.а.) (Скл., с. 300), *плюнути* 'викинути, вищтовхнути з рота мокротиння, слину і т. ін.'; 'увігнати цапіну в колоду' (СЦБГ, с. 356), *плюнути* / *плюти* / *плювати* (Жел., с. 661), *плюнути* 'плюнути' (Гр., III, с. 198), *плюнути* / *плювати* 'викинути з рота слюну, мокротиння'; 'виявити щодо кого-, чого-небудь презирство, байдужість; не взяти до уваги когось або щось' (СУМ, VI, с. 599); *крикнула* 'кричати': *...так крикнула на варту...* (ГБ, с. 105) < *kr'iknɔ 'ti *kr'iknetʲ (а.п.а.) (Скл., с. 300), але: *крикнули*: *Сьїди і крикнули, До Бога здихнули* (ГБ, с. 226), *крикнути* (Жел., с. 379), *крикнуть* / *кричать*, *крикивать* 'голосно покликати' (Даль, II, с. 195), *крикнути* / *кричати*, -чу, -чиш 'кричати' (Гр., II, с. 306), *крикнути* (Гол., с. 186), *крикнути* / *кричати* 'видавати крик; волати, галасувати, репетувати' (СУМ, IV, с. 345);

– наголосовою специфікою лемківських говорів (акцентованістю передостаннього складу в словоформі): *бєхнула* 'впасти' (СГГР, с. 121), *бєхнути* 'вдарити' (Саб., с. 23), але: *бєвхнути* 'сильно вдарити', 'бухнути', 'вгатити'; 'гєпнути', 'впасти': *Бєвхнув собом на постіль і заснув* (КСЛГ, с. 25), *бєхнути* / *бєхати* 'стукнути, впасти, вдарити' (Гр., I, с. 54), *бєхнути* / *бєхати* 'важко впасти'; 'сильно вдарити' (СУМ, I, с. 164); *дзєвнкнути* 'дзєнькнути', 'дзвякнути' (КСЛГ, с. 75), *дзєнькнути* (Гол., с. 96);

– імовірно технічного упушення укладачів відповідних лексикографічних джерел, що потверджується ілюстративним матеріалом абсолютної більшості лексикографічних джерел, у тому числі й російської мови: *буркнути* (СГС, с. 382), *буркнути* (Жел., с. 50), *буркнути* 'бурчати'; 'буркнути' (Голов., с. 376), *буркнуть* / *буркати* 'кинути щось'; 'вертіти чимось в руках із силою, щоб утворився гул'; 'сказати, пробуркотати щось' (Даль, I, с. 143), *буркнути* / *буркати*: *І муха говоруха об мені не буркне* (Ном., № 4056) (Гр., I, с. 112), *буркнути* / *буркати* 'говорити уривчасто і невизначно; бурмотати, мурмотіти' (СУМ, I, с. 259); *гєпнутися* 'те саме, що бахнути 1'; 'дуже вдаритися' (СГЦБ, с. 95), *гєпнути* (Жел., с. 139), *гєпнуть* / *гєпать* 'вдарити, хляпнути, тріснути' (Даль, I, с. 346), *гєпнути* / *гєпати* 'кинути зверху вниз з таким зусиллям, щоб звук пішов'; 'стукнути'. Див. *стукати* (Б.-Н., с. 97), *гєпнути* 'вдарити'; 'упасти', 'впасти з силою'; 'кинути' (Гр., I, с. 279-280) *гєпнути* / *гєпати* 'бити, стукати по чому-небудь, у щось'; 'вдарити кого-небудь'; 'кинути з шумом' (СУМ, II, с. 53); *грїмнути* 'грюкати': *Ба ко грїмат у двірі?*; метеор. 'гриміти (про грім)' (Саб., с. 52); *грїмнути* (Жел., с. 159), *грї(ї)мнути*, -ну, -неш / *грї(ї)мати* 'загриміти, вдарити (про грім, зброю)'; 'крикнути сердито'; 'вдарити сильно' (Гр., I, с. 327), *грїмнути* (Гол., с. 82), *грїмнути* / *грїміти* 'створити або видати гучний або різкий звук, гуркіт' (СУМ, II, с. 168); *hriaputy* (sy): *hriėputy* (sy) 'uderzyć (się), gruchnąć, zagrzmieć'; 'grzmontać' (SH, s. 75), *перекїцнути* 'перекинутися; перевернутися через голову' (СГГ, с. 146), *перекїцнутиси* 'перекинутися; перевернутись через голову' (СГГ, с. 146), *перекїцнутисі* 'перекинутися через голову' (СГГБ, с. 131), *к'їцнути* 'раптово померти; впасти' (МСГГ, с. 78); *перекїцнути* 'перекинути'; *перекїцне* 'перестрибнути (про тварин)' (СГЦБ, с. 339), *перекїцнутис'а* 'звалитися, перекинутися на землю, втративши рівновагу, опору' (СГЦБ, с. 339), *кїцнути*, *кїцне* / *кїцкати* 'ударити рогами, головою (про корову, теля)' (СГЦБ, с. 213), *кїцнути* / *кїцкати* 'кинути' (Саб.,

с. 143); *переки́нути ся*, *-кі́тнути* (Жел., с. 616), *переки́нути* ‘перекинутись’ (Вх. Зн, с. 47). Див. *переки́нутися*. (Гр., III, с. 121); *переки́нути* ‘перекинутися’ [*переки́нутися* (Нед.), *переки́нутися*] ‘тс.’; – похідні утворення від [*киц*, *кіц*] (вигуки на позначення котіння) (Ж.), паралельних до *кіть* ‘тс.’ (ЕСУМ, IV, с. 342);

– спорадичністю реалізації в окремих говірках функційного навантаження наголосу (маркер диференціації омонімічних відношень гетерогенної природи): *ки́ну* ‘кинути’ (ГБ, с. 234), *ке́ну* (ГБ, с. 152), *ке́нуу* (ГБ, с. 102), *ки́нула ся* (ГБ, с. 88), *вке́нути* (кому бобу) ‘набити кого’ (ГБ, с. 256), *відки́ну* (ГБ, с. 223), *поки́нути* ‘залишити’ (ГБ, с. 234), *поки́ну* (ГБ, с. 208), *поке́ну*: *Поке́ну я ціп на тоці а граблі на сьїні...* (ГБ, с. 133), (ГБ, с. 213), *поке́нуу* *ес* ‘залишити’ (ГБ, с. 140), *поки́нуу* (ГБ, с. 95), *поке́нула* (ГБ, с. 120), *ски́ньте ся* ‘скинутися’ (ГБ, с. 149), *вопк’и́нути* / *вопк’і́дати* ‘обшити гачкованим швом, щоб не вистрипувалася (беріжок матерії, петельки)’ (ДССР, с. 33), *ск’и́нути* // *ск’і́дати* ‘поронити (корова, кобила)’ (ДССР, с. 82), *поки́нути* (Гов., Вінн., с. 404), *поки́нуу* (Гов., Вінн., с. 392), *поки́нула* (Гов., Вінн., с. 393), *перек’е́нути* ‘дещо з’їсти’, ‘перекусити’ (СБГ, II, с. 51), *ки́нути*: *ни ки́нути* ‘не вдається когось примусити стати активним, діяльним, заохотити до чого-небудь’ (СГЦБ, с. 211), *але*: *кы́нути*, *-ну́*, *-не́и* / *кы́вати* ‘хитнути’; ‘ворухнути’; ‘торкнутися’ (Саб., с. 142) (як маркер диференціації омонімічних відношень гетерогенної природи); *ки́нути* (Жел., с. 342), *ки́нути* / *ки́дати* ‘кинути’; ‘залишити’ (Гр., II, с. 237), *ки́нути* (Гол., с. 170), *ки́нути* / *ки́дати* ‘махнувши рукою, примусити летіти, падати те, що є в руці’; ‘спрямувати, поширити (промені, тінь і т. ін.)’; ‘швидко, часом недбало кинути, висловити (репліку, слово)’; ‘залишити кого-, що-небудь; покинути’; ‘послати, направити когось, щось куди-небудь’ (СУМ, IV, с. 146-147).

Частина дієслів аналізованого типу (9), попри неоднакову ареальність і ступінь продуктивності вжитку та деривації в досліджуваному наріччі, як і закоріненість у давню окситоновану а.п. одного із них, у варіантах української мови (п.-с.в.у.л.м. та в.у.л.м.п.у.), а отже, – і в с.у.л.м. під впливом тієї ж лексикографічної традиції російської мови виявляє унормованість суфіксально-флексійної акцентуації. У російській мові означений тип наголошування вмотивовується аналогією до наголошування дериватів пізньопраслов’янської рухомої акцентної парадигми: *бри́кнути* ‘упасти, перекинутися (про людину, худобу)’ (СГГБ, с. 28), *бри́кнути* ‘упасти, перекинутися’; ‘померти (про людину, перев. несподівано)’ (СГЦБ, с. 43) / *бры́катис’а* ‘гратися, стрибати’; ‘тішитися’ (СБГ, I, с. 71), *бри́кнути* (Жел., с. 44), *бры́кнутъ* / *бры́катъ*, *бры́кивать*, півд. ‘вихати, хвицати, копати задніми ногами, як кінь’ (Даль, I, с. 132), *бри́кнути*, *-ну́*, *-не́и* / *бри́кати* ‘вдарити’; ‘впасти’ (Гр., I, с. 98), *бри́кнути*, *-ну́*, *-не́и* / *бри́кати* ‘підкинути зад і задні ноги (про копитних тварин); ‘вихати, хвицати’ (СУМ, I, с. 236); *морснути* ‘вдарити’ (СГГ, с. 125), *морснути* (Жел., с. 453), *морснути*, *-ну́*, *-не́и* ‘хльоснути, вдарити’ (Гр., II, с. 446) < *морснутъ*, пд. ‘вдарити, хопити, свиснути, огріти’ (Даль II, с. 349), *морснути*, *-ну́*, *-не́и* / *морскати* ‘сильно, з розмаху вдарити’ (СУМ, IV, с. 806); *пирхнути* ‘пурхнут’; ‘щезнути’ / *пир(ь)хати* ‘пурхати’; ‘швидко рухатися’ (СБГ, II, с. 62), *спирснути* ‘злетіти’; ‘впасти’ (СБГ, II, с. 241), *перхнути*, *-ну́*, *-не́и* ‘побігти’; ‘надбігти, понаїжджати’ (Гр., III, с. 147) < *перхнутъ* / *перхати* ‘кашлянути, кахикнути’ (Даль, III, с. 103), *перхнути*, *-ну́*, *-не́и* ‘побігти’; ‘надбігти, наїхати’ (СУМ, VI, с. 335); *плеснутися* ‘багато заробити’ (СГЦБ, с. 354), *плеснути* (Жел., с. 658), *плеснути*, *-ну́*, *-не́и* ‘плеснути’; ‘вдарити в долоні’ (Гр., III, с. 194) < *плеснутъ* / *плескать*, *плескивать* ‘(про рідину) плюснути, бризнути водою, вилити’; ‘вдарити в долоні’; ‘вилитися через край’ (Даль, III, с. 102), *плеснути*, *-ну́*, *-не́и* / *плескати* 1 – 5 ‘рухаючись, видати плескіт (про воду або іншу рідину), плюснути’; ‘бризнути водою (або іншою рідиною), вилити її на кого-, що-небудь’; ‘залопотіти на вітрі (про парус, прапор)’; ‘утворити звуки, схожі на сплеск води’; ‘вдарити чим-небудь по чомусь (звичайно з ляскотом)’ (СУМ, VI, с. 576); *ха́пле* ‘краде’: *Она йде бока́ми, крила́ми, та крила́н’у й воўк май ха́пле* (СГГР, с. 31), *ха́пнути* / *хапати(с’а)*, *ха́пле*, *ха́пат* ‘взяти’ / ‘чипати’, *хапати* (СБГ, II, с. 337), *ха́пнути* ‘ухопити що-небудь, випередивши інших’ (Саб., с. 402), *ха́пнути* (Жел., с. 1033), *ха́пнути*, *-ну́*, *-не́и* / *хапати* ‘хопити’; ‘вкрасти’; ‘взяти хабар’; ‘з’їсти з жадобою’; ‘бути заморожним’ (Гр., IV, с. 386) < *ха́пнутъ* /

хапáть, хапáть, пд., зах., *хапывать* 'схопити, взяти із жадобою чи силою, захопити, відібрати, присвоїти собі; взяти хабар; вкрасти' (Даль, IV, с. 542) (< *хāрпѣ `ti *хāрнеть (a.n.b.) (Скл., 300), *хап(о)нути, -ну, -неш* (Гол., с. 422), *хапнути, -ну, -неш* / *хапати* 'швидко, поривчасто взяти; схопити'; 'спіймати'; 'взяти, захопити що-небудь з поспіхом' (СУМ, XI, с. 22); *схоўзлас* 'а 'посовгнулася' (СГГР, с. 121), *поховзнутисі* 'послизнутися' (СГГБ, с. 142) / *ховзатися* 'ковзатися' (СГГ, с. 202), *ховзатисі* 'ковзатися' (СГГБ, с. 178), *chowzaty* *su* 'ślizgać się' (SH, s. 27); *схоўзнути* 'сковзнути' (СБГ, II, с. 269), *сховзнутис* 'а 'поковзнутися': *Помалейки до домочку, шчоби-с с'а не сховзла* (СБГ, II, с. 269) / *хоўзатис* 'а 'ковзатися' (СБГ, II, с. 343), *поховзнути ся* / *поховзати ся* (Жел., с. 727), *сховзнути ся* (Жел., с. 940), *ховзнути* (Жел., с. 1042), *ховзнутися* / *ховзатися* 'послизнутися' (СУМ, XI, с. 103). Однокореневі префіксовані його ж перфективи, як і мотивувальний дериват, у с.у.л.м., не без впливу згаданої традиції російської мови (*скользнуть* / *скользить, скальзывать* 'рушитися по гладкій поверхні, як санний полоз, волоком або тертям; впасти' (Даль, III, с. 202), аналогічно потверджують зміщення наголосу на суфікс класу основи в інфінітиві та флексії в презенсі: *підковзнўвсья* / *ковзатися, сковзатися* 'возитися стоячи' (Б.-Н., с. 187), *поскользнуться* / *поскользаться* 'посковзнути ся, поковзнути ся, осковзнути ся, підсковзнути ся' (Ум., Сп., III, с. 123), *ковзнути(ся), -ну(ся), -еш(ся)* (Орф., с. 313), *підковзнутися, -нўся, -ешся* (Орф., с. 517), *сковзнути(ся), -ну(ся), -еш(ся)* (Орф., с. 699); *пошибнути, пошиб си* 'відрахувати (витрати)' (СБГ, II, с. 130), *шибнути* / *шибати* 'кинути' (Саб., с. 420), *шибнути* (Жел., с. 1088), *шибнути, -бнў, -неш* / *шибати* 'кинути, вдарити' (Гр., IV, с. 494) < *шибнўть* або *шибонўть* / *шибать, шибить* 'кинути, швирнути, попасти в щось, кидаючи' (Даль, IV, с. 632), *шиб(о)нути, -ну, -неш* (Гол., с. 441), *шибнути, -бнў, -неш* / *шибати* 'ударити по чому-небудь, ударитися об щось'; 'з великою силою і швидкістю спалахнути, вихопитися звідкись' (СУМ, XI, с. 449); *шкробнути* 'міцно вдарити (камінцем)' / *шкробати* 'шкрябати; скребти (шкіру з молоді картоплі)', *шкробатис* і 'чухатися' (ДССР, с. 99), *шкробнути* / *шкробати* 'дряпнути / дряпати' (МСГГ, с. 226) / *škr'ábatí* 'дряпати' (СКУТГ, с. 181), *шкрябнути, -ну неш* 'однокр. від шкрябати, дряпнути'; 'побігти, ударити' (Гр., IV, с. 502) < *скребнўть, скребнўть* / *схресть* або *скрестисі, скребывать, скребать* 'дряпнути, здерти, зчухати' (Даль, IV, с. 208), *шкрябнути, -бнў, -неш* 'однокр. до дряпати' (СУМ, XI, с. 483).

Цікаво, що наголошеність тематичного афікса у формі інфінітива низки вербативів означеного типу, при спорадичності їхньої акцентної варіантності, має місце не тільки в лексикографічних джерелах п.-с.в.у.л.м., в.у.л.м.п.у. та с.у.л.м., але й – г.в.у.л.м. (не без впливу згаданої традиції): *гукне* 'гукнути': *Іде без лыс, не гукне...* (ГБ, с. 110), *гукни*: *Або гукни...* (ГБ, с. 216), *гукнути* (Жел., с. 163) < *гукнўть* / *гукать* (півд. і зах. *гукать*) 'утворити глухий, уривчастий звук чи крик, віддати луною, відзватися, кликнути, крикнути, підзвати': *Сова в лѣсу гўкаетъ. Гўкнўть кого*, пск. 'ударить'. *Гукнўть кого*, вор. 'крикнути' (Даль, I, с. 406), *гукнеш* / *гукати* 'кликнути': *Як гукнеш у гаю, такъ й озветься* (Приказка) (Б.-Н., с. 108), *гукнути, -ну, -неш* / *гукати* 'голосно крикнути'; 'штовхнути' (Гр., I, с. 337), *гукнути, -ну, -неш*, розм. / *гукати*, розм. 'видати сильні, різкі звуки, шуми' (СУМ, II, с. 190); *подіннути(с'а), подітис* 'а / *подіватис* 'а 'подіти' (СБГ, II, с. 94), *діннути* 'подіти, діти' (Жел., с. 168); *лапнула*: *Йак ѳей укусила капуша, та так са боржє лапнула за шійу...* (СГГР, с. 127), *лапнўты* 'хопити': *Łapniw kozu taj staw bukom u kolino towczy* (Sz. V, 3. Rog. *złapaty*) (SH, s. 116), *лапнути* 'спіймати, зловити'; 'зачепитися' (СБГ, I, с. 404); *лапнути* / *лапати* (Жел., с. 397), *лапнути, -ну, -неш* / *лапати* 'зачепити'; 'схопити' (Гр., II, с. 344), *лапнўти, -ну, -неш* / *лапати* 'торкнутися, хопити що-небудь рукою (руками)'; 'хопити, зловити' (СУМ, IV, с. 448); *пролігнути* (< *лігнути*) / *пролігати* 'ковтати' (ДССР, с. 59), *лікнўте, -ну, -неш* 'ковтнути' (Корз., с. 154), *лігнути* / *ліг(г)ати* (Жел., с. 403), *лігнути, -ну, -неш* / *лігати* 'хлебнути, ковтнути' (Гр. II, с. 357), *лігнути¹, -ну, -неш* / *лігати²* 'з'їсти, випити із жадобою' (СУМ, IV, с. 483); *факнути* 'війнути, дмухнути' (СГГ, с. 194), *факнути* 'загасити' (Жел., с. 1025); *шмигну* 'втекти' (ГБ, с. 169), *шмигнуў* 'знанацька відлетіти': *птах шмигнуў звідси* (ГБ, с. 303), *шмигнути* (Жел., с. 1095) < *шмыгнўть* / *шмыгать* 'потерти,

обтерти, шуркнути; метнутися по кімнаті туди-сюди' (Даль, IV, с. 641), *шмигнути*, -ну́, -не́ш 'шмигнути, вдарити' (Гр., IV, с. 406), *шмигнути*, -ну́, -не́ш / *шмигати* 'швидко побігти кудись, до кого-, чого-небудь, зникнути десь' (СУМ, XI, с. 502).

Серед суфіксальних перфективів у п.-с.в.у.л.м., в.у.л.м.п.у. та с.у.л.м. трапляється кілька дериватів (6), які, попри незафіксованість їх "Словником..." І. Даля, потверджують усталеність суфіксально-флексійного наголосового типу, і навіть варіантність акцентуації (кореневої і суфіксально-флексійної), зумовлених, мабуть, перехрещенням наголосових особливостей двох варіантів літературної мови (г.в.у.л.м. і п.-с.в.у.л.м.): *дзьобнути* [дз'обнути] 'цюкати' (Саб., с. 64), *дзьобнутися* [дз'обнутис'а] 'штрикнути': *Ану не" дз'обнутис'а друтом в око* (Саб., с. 64); *дзьобнути* 'кльоннути дзьобом'; 'уколотити чим-небудь гострим' (Саб., с. 64), *дзьобнути*, -ну, -неш / *дзьобати* 'кльоннути' (Гр., I, с. 380), *дзьобнути* (Гол., с. 96), *дзьобнути* (Гол., с. 96), *дзьобнути*, *дзьобне* і рідко *дзьобнути*, *дзьобне* / *дзьобати* і *дзьобати* 'з'їсти дзьобом, поклювати' (СУМ, II, с. 268); *пахнути(ся)* 'ударити(ся)'; 'упасти': *Пахну́си з йеблінк'і* (СГГ, с. 145), *пахнут* 'вирватися, утекти': (СГГР, с. 89), *пахнути* 'розірватися, стрілити' (СГГР, с. 28), *пахнути* (кого) 'вдарити'; 'повіяти (холодним повітрям)' (Жел., с. 606), *пахнути*, -ну́, -не́ш 'повіяти, донестися або обдати, охопити (про вітер, запах, тепло, холод)' (СУМ, VI, с. 101); *сплакну́* 'сплакнути': *Кяжко здихну́, ревно сплакну́, кайдани злетіли* (ГБ, с. 172), *сплакнути*, -ну́, -не́ш 'заплакати' (Гр., IV, с. 179), *сплакнути*, -ну́, -не́ш 'трохи поплакати' (СУМ, IX, с. 536); *торкнути(ся)* 'торкати(ся)': *...то ми ед'ен др'угого т'оркнемо...* (ГБ, с. 94), *торкну́* 'зачепити'; *качку торкну́...* (ГБ, с. 214), *торкнути* (Жел., с. 976), *торкнуть*, *торнуть* і *торнуть* / *торкать*, *торкивать* 'штовхнути'; 'постукати, гримнути по чомусь' (Даль, IV, с. 419), *торкну́ти*, -ну́, -не́ш / *торкати* 'рушити, зачепити, штовхнути'; 'випити'; *торкай!* 'рушай!' (наказ погоничу) (Гр., IV, с. 275), *торкну́ти*, -ну́, -не́ш / *торкати* 'доторкнутися до кого-, чого-небудь, злегка натискувати на щось' (СУМ, X, с. 204-205); *хлюпне* 'хлюпати': *...іде без воду, не хлюпне...* (ГБ, с. 110), *хлюпнути* 'хлюснути' (Жел., с. 1033), *хлюпнути*, -ну́, -не́ш / *хлюпати* 'плеснути, розплескати рідину' (Гр., IV, с. 404), *хлюпнути* (Гол., с. 425), *хлюпнути*, -ну́, -не́ш / *хлюпати* 'плещучи, просочуючись, видає характерні звуки (про воду, болото)'; 'рвучкими рухами вилити, бризнути водою або іншою рідиною на кого-, що-небудь' (СУМ, XI, с. 89); *штуркну́* 'рушити': *...палицею штуркну́, ті коралі...* (ГБ, с. 102), *штуркнути*, *штуркати* 'штурхнути' (Саб., с. 425), *штурнути*, -рну́, -не́ш 'штовхнути' (Гр., IV, с. 516), *штурнути*, *штуркну́*, *штуркне́ш* / *штуркати* 'штурхати' (СУМ, XI, с. 549).

У південно-західному наріччі серед аналізованих вербативів спорадично трапляється онома топ, семема якого репрезентують омонімічність відношень гомогенної природи, диференційним маркером яких слугує варіантна акцентуація (коренева й суфіксально-флексійна). Укладачі ж лексикографічного джерела с.у.л.м. у семемах наведених вербативів потверджують омонімічність відношень без наголосової диференціації (при суфіксально-флексійному наголошуванні): *шарнути* 'вдарити': *Йак т'і шарну* (СБГ, II, с. 379), *шарнути* 'взолити' (СБГБ, с. 186), *шарнути* 'черкнути, врізати' (СБГГ, с. 658), *шарнути* 'шарити' (Жел., с. 1084), *шарнути*, -ну́, -не́ш 'кинутися шукати'; 'шаркнути' (Гр., IV, с. 486), *шарнути*, -ну́, -не́ш², діал. 'ударити' (СУМ, XI, с. 414) і *шарну́ти*¹, -ну́, -не́ш, розм. 'тернути'; 'кинутися кудись, шукати' (СУМ, XI, с. 414).

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, процесуальні дієслова сьомого структурного класу (із суфіксом -ну-) в досліджуваному наріччі відзначаються широтою ареалу (усі три підгрупи говорів), при високому ступені продуктивності вжитку в локальних говірках буковинсько-наддністрянської підгрупи, семантикою одноразовості, що корелює з кореневою акцентуацією, яка виводиться з пізньопраслов'янських баритонованої й окситонованої акцентних парадигм. Більшість аналізованих дієслів, незважаючи на закоріненість мотивувальних дериватів у пізньопраслов'янську мовну спільноту, становлять набутки власне української мови й характеризуються наголосовою аналогією до вербативів колишньої баритонованої акцентної парадигми або аналогією до рецесії наголосу із суфікса класу основи на корінь в інфінітивній формі дієслів колишньої окситонованої акцентної парадигми.

Хоч означені дієслова й репрезентують послідовність кореневої акцентуації, однак деякі з них, передусім ті, що відзначаються реконструкцією колишніх акцентних парадигм, у процесі історичного розвитку зазнавали зміщення наголосу з кореня на суфікс класу основи в інфінітиві, як і на флексії в презенсі. Такі наголосові процеси вмотивовані версифікаційними чинниками, наголосовою специфікою лемківських говорів (акцентованість передостаннього складу), імовірністю технічного упушення укладачів відповідних лексикографічних джерел, спорадичністю реалізації в окремих говірках функційного навантаження наголосу. Деякі ж дієслова усталилися з варіантним наголошуванням (кореневим і суфіксально-флексійним), зумовленим перехрещенням двох наголосових тенденцій (південно-західної й південно-східної) української мови. Частина дієслів у п.-с.в.у.л.м. та в.у.л.м.п.у., а отже – і в с.у.л.м. усталилася із суфіксально-флексійною акцентуацією, спричиненою впливом лексикографічної традиції російської мови. Серед аналізованих вербативів спорадично трапляються й деривати з омонімічними відношеннями гомогенної структури, засобом диференціації яких слугує варіантність акцентуації.

Стаття відкриває перспективи для дослідження наголосових особливостей вербативів із становою семантикою кореневого акцентного типу.

Умовні скорочення

б.г. – бойківські говірки (СБГ), л.с.схб.г. – локальна сучасна східнобойківська говірка (СКУТГ), с.цб.г. – сучасні центральнобойківські говірки (СЦБГ); л.с.м.г. – локальна сучасна марамароська говірка (Саб.); с.л.г. – сучасні лемківські говірки (Пирт.); г.г. – гуцульські говірки (СГГ), л.г.г. – локальна гуцульська говірка (СГГР), л.с.зг.г. – локальні сучасні західногуцульські говірки (МСГГ), л.с.пг.г. – локальна сучасна північногуцульська говірка (СГГБ); л.н.г. – локальні наддністрянські говірки (ГБ), л.пнн.г. – локальна північнонаддністрянська говірка (ДСсР), л.с.н.г. – локальна сучасна наддністрянська говірка (СГС); с.надс.г. – сучасні надсянські говірки (УГПЗН); зв.г. – західноволинські говірки (Корз.), под. – подільські говірки (Гов.); г.в.у.л.м. – галицький варіант української літературної мови, в.у.л.м.п.у. – варіант української літературної мови періоду українізації, п.-с.в.у.л.м. – південно-східний варіант української літературної мови, с.у.л.м. – сучасна українська літературна мова.

ЛІТЕРАТУРА

- Винницький, В. (2002). *Українська акцентна система: становлення, розвиток*. Львів: Біблос.
- Склярєнко, В. Г. (2017). *Історія українського наголосу. Дієслово*. Київ: НВП “Видавництво “Наукова думка” НАН України.

REFERENCES

- Vynnytskyi, V. M. (2002). *Ukrainska akcentna systema: stanovlennia, rozvytok*. Lviv: Biblos.
- Skliarenko, V. H. (2017). *Istoriia ukrainskoho naholosu. Diieslovo*. Kyiv: NVP “Vyd-vo “Naukova dumka” NAN Ukrainy.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

- Б.-Н.** – Білецький-Носенко, П. (1966). *Словник української мови* (Підг. до вид. Німчук, В. В.). Київ: Наукова думка.
- ГБ** – Верхратський, І. (1912). *Говір батоків*. Львів.
- Гов.** – Назарова, Т. В. (Ред.). *Говори української мови (збірник текстів)*. Київ: Наукова думка, 1977.
- Гол.** – Голоскевич, Г. (1961). *Правописний словник*. Лондон: Вид-во Союзу українців у Великій Британії.

- Голов.** – Матеріали для словаря Малорусскаго нарѣчія. *Мовознавство*. – першоджерела. (1982). (Т. 10, с. 311-612). Пряшів.
- Гр.** – Грінченко, Б. Д. (Упоряд.) (1958). Словарь української мови (Т. 1-4). Київ: Вид-во АН УРСР.
- Даль** – Даль, В. (1978-1980). *Толковий словарь живаго великорусского языка* (Т. 1-4). Москва.
- ДСсР** – Горбач, О. (1965). Словник діалектної лексики північно-наддністрянської говірки сіл Романів, Підсоснів, Підберізці й Лагодів. *Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с. Романів Львівської області: Відбиток з “Наукових Записок” Українського Технічно-Господарського Інституту в Мюнхені*. (Т. VII (X), 24-103).
- ЕСУМ** – *Етимологічний словник української мови* (Гол. ред. О. С. Мельничук). (1982–2004). Т. IV: Н – П. (Ред. тому: В. Т. Коломієць, В. Г. Скляренко). – Київ: Наукова думка.
- Жел.** – Желеховський, Є., Недільський, С. (1982). *Малоруско-німецький словар* (Т. 1-2). Мюнхен.
- Корз.** – Корзюнок, М. М. (1987). Матеріали до словника західноволинських говорів. *Українська діалектна лексика* (с. 62-267). Київ: Наукова думка.
- МСГГ** – Піпаш, Ю. О., Галасюк, Б. К. (2005). *Матеріали до Словника гуцульських говірок*. Ужгород: Графіка.
- Номис** – *Українські прислів'я, приказки і таке інше*. (1993). Зб. О.В. Марковича та інших. Уклад М. Номис. Упоряд. приміт. та вступна ст. М. М. Пазяка. Київ: Либідь.
- Орф.** – Головащук, С.І. та ін. (Уклад.). (1994). *Орфографічний словник української мови*. Київ: Довіра.
- Саб.** – Сабодаш, І. (2008). *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району*. Ужгород: Ліра.
- Онишкевич, М. Й.** (1984). *Словник бойківських говірок* (Ч. 1-2). Київ: Наукова думка.
- СБГГ** – Гуйванюк, Н. В. (Ред.). (2005). *Словник буковинських говірок*. Чернівці: Рута.
- СГГ** – Закревська, Я. (Ред.). (1997). *Гуцульські говірки. Короткий словник*. Львів: Інститут українознавства НАН України.
- СГГБ** – Негрич, М. (2008). *Скарби гуцульського говору: Березови*. Львів: Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України.
- СГГР** – Грицак, М. (2008). *Скарби гуцульського говору: Росішка*. Львів: Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України.
- СГЦБ** – Матіїв, М. (2013). *Словник говірок центральної Бойківщини*. Київ, Сімферополь: Ната.
- Скл.** – Скляренко, В. Г. (2016). *Історія українського наголосу. Дієслово*. Київ: НВП “Видавництво “Наукова думка” НАН України.
- СКУТГ** – Николаев, С. Л., Толстая, М.Н. (2001). *Словарь карпатоукраинского торуньского говора с грамматическим очерком и образцами текстов*. Москва.
- СУМ** – Білодід, І. К. (Ред.). (1970-1980) *Словник української мови: в 11-ти т.* (Т. I, Т. II, Т. IV, Т. VI, Т. IX, Т. X, Т. XI). Київ: Наукова думка.
- Ум., Сп.** – Уманець, М. і Спілка, А. (1896). *Словарь російсько-український* (Т. 3: П – С.). Львів: З друк. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка, під зарядом К. Беднарського.
- SH** – Janów J. (2001). *Słownik huculski [text] / Opracował i przygotował do druku Janusz Rieger. Krakow.*

Дата надходження до редакції 24.09.2018 р.
Ухвалено до друку 25.10.2018 р.